

מחזור שבחי ישורון

כמנהג אשכנז המערבי
ובפרט ק"ק קהל עדת ישורון, נוא יארק
כולל תפילות שחרית לשבתות השנה
כל אחת ואחת מסודרת לפי זמנה.
באותיות גדולות ומאירות עינים ויפות
גם בלי צורך לחפש במקומות שונות.
פיוטי יוצר וקרובות עם הקדמות ופירושים
ועוד נכללו בסופו הרבה דברים נוספים.
קריאות עם רש"י והפטרות
לראש חודש, וחנוכה, וארבע פרשיות.
קרובת פורים וברכת המזון לברית מילה
בשבח לאל ישורון זכינו כל זאת להשלימה.

מסודר ע"י

דוד חיים רוט

שנת ש"תו' לב לעבוד מלך הכבוד לפ"ק

(יוצר לשבת בראשית)

וואשינגטאן דייטס, נוא יארק

© 2016 and 2026
David J. Roth
Alma Street 2/10
Jerusalem, Israel 9455402
dovidroth@gmail.com

All rights reserved.

Co-Publisher:
Goldschmidt Basel AG
Basel, Switzerland
Rechtsnachfolger von Victor Goldschmidt
Verlagsbuchhandlung Basel

ISBN: 978-3-85705-069-5

Second edition 2026

נדפס ע"י

מכון באר התורה

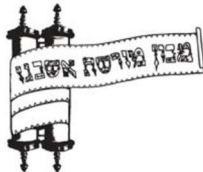
מכון לעריכת ספרים וכתבי יד • מפעל הוצאה לאור
41 East Eighth Street • Lakewood NJ 08701
Tel: 732 364 9638 • Fax: 732 901 0621

Printed in E. Israel

This publication is not affiliated with K'hal Adath Jeshurun, Inc. All content contained herein is the sole intellectual property of the copyright holders.

מכון מורשת אשכנז (ע"ר)

רח' הרב סורוצקין 3, בני ברק 5154439 – ת.ד. 87, בני ברק 5110002
טל. 03-5700783 פקס: 03-6161059 / דוא"ל: beni54@neto.net.il

פז"ת, ט"ו בשבט תשע"ו

מכובדי הנעלה רבי דוד חיים רוט שליט"א,

ראויה היא לכל שבח עבודת הקודש שלך לערוך בטוב טעם את מחזורך 'שבחי ישורון', המיקל מאוד את התפילה עם אמירת הפיוטים. במחזורך יש תיקון כמה נוסחי תפילה שנשתבשו בדורות האחרונים, וגדולה מזו – תרגום המילים הקשות של הפיוטים לאנגלית, עם מבוא חשוב על טיב הפיוטים, בפרט אלה הנאמרים ב'קהל עדת ישורון' דושינגטון הייטס בניו יורק, היא הקהילה הנוודת ברחבי תבל בנאמנותה הרבה למסורת ק"ק פראנקפורט דמיין, אותה פראנקפורט שבדורות האחרונים שימרה יותר מכל קהילה אחרת את מנהג אשכנז המובהק של רבותינו הראשונים בחבל הריינוס.

בדורנו יש פריחה עצומה של לימוד תורה. מספר תלמידי הישיבות נמצא ב"ה בעליה מתמדת, והשאיפה לדקדק בהלכה בכל פרטיה מתרחבת ברחבי תבל. אולם חלק מהמושגים שנתקבלו כיום ללא עוררין, לא היו ידועים לרוב תלמידי ישיבות העבר. מהם, דילוג הפיוטים וביטול אמירת רובם, שהפך לסלחן היכר של 'מניינים' ו'ישיבתיים' בני זמננו. בכל הישיבות של רבותינו הראשונים ומרבית ישיבות רבותינו האחרונים נאמרו כל הפיוטים, הן בברכות קריאת שמע והן בשאר חלקי התפילה.

צא וראה באיזו חרדת קודש התייחס ראש הישיבה שתורתו נלמדת כיום בדחילו ורחימו בכל 'עולם הישיבות', רבינו עקיבא איגר זי"ע. במחאה חריפה מול הרפורמים שהיו הראשונים לעקור את אמירת הפיוטים מתוך סידורי התפילה והמחזורים, הזהיר מכך: "בפיוטים אין לשנות הנוסח שנוסדו מקדושי עליון, אף שהרב אבן העזרא... לעג ופער פיו על הקליר... וה' הטוב יסלח להרב אבן עזרא על גודל שגגתו בזה. לזה אתם אחי מי שנוגע ה' כלבבו חלילה וחלילה לו לשמוע בזה לילך בנתיבתם בדילוג ברכות ושינוי נוסחאות בהם, ובתפלות תחזיקו לילך בעקבי אבותינו ובקהלם של האנשים אל תחד כבודכם" (איגרות סופרים, כתבי רעק"א, עמ' 48, סי' מ"ה).

כמה מגדולי ליטא שחיו בתקופה בה החלה אמירת הפיוטים להתערער, ציינו כי לא מגדולי התורה יצא הזלזול בהם. אחד מהם היה רבי ישראל סלנטר, אשר הביע מורת רוח רבה מכך: "הגאון הנורא קדוש ה' מו"ר ישראל סאלאנטער זצ"ל פעם אחת אמר לפני תלמידיו אודות אמירת הפיוטים אשר יסודותם בהררי קודש ממדרשי חז"ל... שבעוונותינו הרבים ברוח הזמן הזה נמצא פרטי אנשים שנמנעים לאומרם, ועוד שמכים בכף בבית המדרש כדי לדלג מהם, לבטל ולהרחיק רבים מלאומרם, ותולים עצמם אשר גם קצתם מגדולי חכמי ישראל מקצרים באמירתם, ובאמת אין לך שטות גדול מזה המסתכל להשיג מדרגתם הגדולה מה שבהם" (אמונת התורה, ברדיטשוב תרנ"ד, דף יד הערה כ"ה).

לדברי ר"י סלנטר הנהגה אישית של כמה מגדולי ישראל, אינה היתר לביטול קולקטיבי של אמירת "הפיוטים" אשר יסודותם בהררי קודש ממדרשי חז"ל". אדרבה, תפקידם של עובדי ה' הוא להתבונן בכל פיוט ופיוט ולהתעמק במובנו.

לאור זאת עלינו להעריך עוד יותר את תרומתך להעשרת חיינו הרוחניים בתחום נפלא אך מוזנח זה, בבחינת 'תורה מונחת בקרן זוית'. זכות הפייטנים הקדושים ושאר רבותינו שהקפידו על אמירת הפיוטים, תעמוד לך.

ידידך מוקירך בהצלחה בפעליך החשובים,

בנימין אליהו ראובן

בראשון דר"ח אדר הראשון שנת ה'תשע"ו למשא"מ

I have looked through מחזור שבחי ישורון and found it to be a remarkable work of Torah scholarship that is knowledgeable about מנהגים and augmented by an excellent grasp of the history of the development of our נוסח התפלה, including a solid grasp of the ancient ארץ ישראל.

It is no secret that those congregations where piyutim are still recited see their congregants struggle with its recitation. In the Eastern European rites, the recitation of piyutim outside of the High Holidays has largely disappeared, with only the kerovos still being recited on ארבע פרשיות and on Purim. The Yotzros have totally disappeared, being only remembered by their name, which has incorrectly been applied to all piyutim. The musical tradition of how to recite the piyutim pleasantly and meaningfully has evaporated there, as the tunes of the High Holidays are being misapplied to some texts that have different meters and that should evoke joy rather than awe.

Synagogues following the Western rites fare better and many congregations have maintained a musical tradition of how to sing some of the piyutim, such as קהילות בשבתות ובהדרשים or שני זימים, or again the קרובות למוסף פרשת שקלים. Still, for many congregants, the piyutim, with their complex poetic structure and archaic language remain a closed book, and if they are not sung, they are often mindlessly zipped through or ignored altogether.

The piyutim become however a great deal more enjoyable and enriching once we learn of their structure and main ideas. Rabbi David Roth and Dr. Gabriel Wasserman did not make מחזור שבחי ישורון into an academic work, though academics will appreciate the painstaking graphic work displaying the piyutim's complex structure and the research reporting alternate נוסחאות, both those still in use and those that are no longer common. Instead, they have created a most usable prayer book that through this excellent poetic layout and short introductions to each set of piyutim, as well as through a more extensive introduction that is still accessible to laymen. It invites to pray, to recite the piyutim with a cadence befitting their meter, slows the congregant just a bit down so he or she can identify key words developing the core idea of each piyut, and even invites us to revive the old, poetically correct melodies, or where those have been forgotten, to choose new, but appropriate melodies that enhance our כוונה. The authors have also explained a number of difficult words, making the text even more accessible. Finally, by including all the prayers for the respective days on which piyutim are recited, they have obviated the need for juggling two prayer books, making it again more likely that more congregants will join in the recitation of these edifying and inspiring prayers, which also preserve some ancient interpretations otherwise unknown from extant מדרשים.

I wish the authors much success with their machzor, and that it indeed make a meaningful contribution to increasing the recitation of piyutim.

Since a number of poskim have, over the ages, expressed negative attitudes towards piyutim, particularly towards the piyutim of שמע ברכות קריאת שמע, I would like to buttress the authors' defence of their recitation with the following argument. Though a number of poskim considered the piyutim to consist an interruption of the basic nussach, unbeknownst, they were all reciting piyutim. Comparing our fixed text of standard prayers with those of the oldest siddurim (for example the siddur of Rav Sa'adya Gaon and siddur ha'meyuchas le'ho'Rambam) will show that our text includes passages unknown to some of those oldest siddurim. The presence of those passages is however easily explained once we are aware of the alternate מנהגים of מנהגי ישראל. Thus, on every Shabbos we insert the piyut 'הכל יודוך והכל ישבחוך והכל יאמרו אין קדוש כה' because as the authors note in the introduction, in early Mediaeval Israel, it is only on such holy days that the kedusha was recited. If piyutim are a הפסק, shouldn't we then stick to the most ancient barebones נוסחאות and abstain from reciting 'הכל יודוך? This phenomenon is not restricted to 'הכל יודוך, and in fact quite common. Since we do not have any compunctions reciting our present standard nussach, this universal מנהג buttresses those poskim the authors listed, who supported the continued recitation of piyutim.

Concerning this excellent work I wish the authors 'ויהי נועם ה' אלהינו עליכם וכו'.

Arie Folger,

Chief rabbi elect of the Jewish Community of Vienna, Austria,
formerly senior rabbi of the Jewish Community of Basel, Switzerland

תוכן

455	שבת הגדול	1	ברכות השחר
463	יוצר	11	פסוקי דזמרה
471	זולת	31	קריאת שמע וברכותיה
496	קרובה לשחרית	38	תפילת העמידה
505	זולת לשבת ראשונה אחר ר"ח אייר	44	סדר קריאת התורה
514	זולת לשבת שניה אחר ר"ח אייר	55	תפילת מוסף
525	זולת לשבת שלישית אחר ר"ח אייר		שבת בראשית
	זולת לפרשת בהר סיני	69	יוצר
	שבת לפני שבועות וט' באב	74	אופן
535	אהבה	78	זולת
544	זולת	83	קדושת מוסף
549	הזכרת נשמות		שבת ראשונה של חנוכה
563	זולת לשבת ראשונה אחר י"ז בתמוז	86	יוצר
575	זולת לשבת שניה אחר י"ז בתמוז	102	מאורה
	שבת נחמו	106	זולת
582	יוצר	117	הלל
591	אופן	128	קריאה למפטיר
596	זולת	143	תפילת מוסף
599	קדושת מוסף	152	יוצר לשבת שניה של חנוכה
	שבת שובה		פרשת שקלים
600	יוצר	167	יוצר
607	אופן	178	זולת
611	זולת	185	קרובה לשחרית
625	הפטרה	212	קריאה למפטיר
632	תפילת מוסף	227	קרובה למוסף
	שבת וראש חודש	237	יוצר להפסקה ראשונה
639	יוצר		פרשת זכור
645	אופן	247	יוצר
649	זולת	257	זולת
657	הלל	264	קרובה לשחרית
665	קריאה למפטיר	295	קריאה למפטיר
673	תפילת מוסף	302	(קרובה למוסף)
	שבת ברית מילה	309	יוצר להפסקה שניה
687	יוצר		פרשת פרה
695	אופן	324	יוצר
700	זולת	334	זולת
704	קדושת מוסף	339	קרובה לשחרית
706	ברכת המזון לברית מילה	364	קריאה למפטיר
716	קרובה לפורים	375	(קרובה למוסף)
739	קריאה לפורים		פרשת החודש
743	יוצר לשבת נישואין	380	יוצר
750	אופן	391	זולת
755	זולת	398	קרובה לשחרית
759	רשויות לחתן	426	קריאה למפטיר
768	פיוטים נוספים	445	קרובה למוסף

- This led to confusion about whether or not to recite the words *חַי וְקַיִם נוֹרָא וּמְרוֹם וְקָדוֹשׁ* or *אֵל נָא* on these days, or the paragraph *אֵל נָא לְעוֹלָם תַּעֲרֹץ*. On the Days of Awe, the Old French and Eastern European communities plugged the gap of the missing “*Piyut 4*” by inserting the alphabetic litany *אֵלֶּינוּ הוּא אֵתָה*, which seems to be very ancient, and which they must have found somewhere – but which has no connection with any of the *Kedushta’os* into which it is inserted, and in fact no connection with the Days of Awe. Western Ashkenazic communities do not recite this insertion, and therefore do not say *חַי וְקַיִם נוֹרָא וּמְרוֹם* on these days, though they still say the words *אֵל נָא* at the end of the verse *וְאֵתָה קָדוֹשׁ*, as if these words were part of the verse.

C. Rhyme, meter, and acrostic

In most *piyutim* of R’ Elozor b’Rabi Kallir and the *paytonim* who come after him (which includes the vast majority of what we recite in Ashkenaz), the ending of each line of a stanza rhymes.

In the *piyutim* of R’ Elozor b’Rabi Kallir, there is a fixed meter, meaning that all the lines of a stanza contain the same number of words; however, there is some flexibility regarding this, especially towards the end of a stanza. In later *piyutim*, the meter is often based on the number of syllables rather than the number of words.

Many *piyutim* have an acrostic. Often, this acrostic is simply that the lines of the *piyut* begin with successive letters of the *alef-beis*, or another order such as *תשרק* (the *alef-beis* backwards) or *א"ת ב"ש* (the first and last letter, followed by second and second to last, etc.). Sometimes, the author of the *piyut* will use the acrostic to sign his name, often (but not necessarily) after first employing an alphabetical acrostic (as is famously the case with *Akdomus*).

D. In praise of *piyutim*: from Rabbeinu Tam to the Maharil to Rav Hirsch and Rav Breuer

The Ashkenazic rabbis throughout the generations have been extremely enthusiastic about the recitation of *piyutim*. Rabbeinu

עֲדַת יַעֲקֹב בְּנֵי בְכוֹרָךְ שְׂמֵאֲהֻבְתָּךְ שְׂאֲהֻבַּת אֹתוֹ וּמִשְׁמַחְתָּךְ
שְׂשֻׁמְחַת בּוֹ קִרְאָתְ אֶת־שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁרוּן.

לְפִיכָךְ אֲנַחֲנוּ חִיבִים לְהוֹדוֹת לָךְ וּלְשַׁבְּחָךְ וּלְפָאֲרָךְ וּלְבָרְךְ
וּלְקַדְּשׁ אֶת־שְׁמְךָ וּלְתַת שְׁבַח וְהוֹדָיָה לְשְׁמְךָ. אֲשַׁרִּינוּ מִה־
טוֹב חֲלָקֵנוּ וּמִה־נָּעִים גּוֹרְלֵנוּ וּמִה־יָפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ. אֲשַׁרִּינוּ
שְׂאֲנַחֲנוּ מִשְׁפִּימִים וּמַעֲרִיבִים עָרֵב וּבֹקֵר בְּכָל־יּוֹם תָּמִיד
פְּעָמִים בְּאַהֲבָה וְאוֹמְרִים:¹

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד.

בלחש: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

אַתָּה הוּא עַד שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם. אַתָּה הוּא מִשְׁנַבְּרָא הָעוֹלָם;
אַתָּה הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַתָּה הוּא לְעוֹלָם הַבָּא. קִדְּשׁ אֶת־
שְׁמְךָ עַל מִקְדָּשֵׁי שְׁמְךָ, וְקִדְּשׁ אֶת־שְׁמְךָ בְּעֶלְמְךָ. וּבִישׁוּעַתָּךְ
תָּרוּם וְתִגְבִּיחַ קִרְגָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדְּשׁ אֶת־שְׁמְךָ
בְּרַבִּים.

אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם
הָעֲלִיוִנִים. אָמֵת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן
וּמִבְּלַעֲדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים. קִבֵּץ קִלְיוֹךְ מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ.
יִפְּרוּ וַיִּדְּעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבִדְךָ
לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ. אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאַתָּה הָאָרֶץ
אֶת־הַיָּם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר בָּם, וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בְּעֲלִיוִנִים
אוּ בַתְּחִתּוֹנִים שִׁיאֲמַר לָךְ מִה־תַּעֲשֶׂה? אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים עֲשֵׂה
עִמָּנוּ חֶסֶד בְּעִבּוֹר שְׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ, וְקִיָּם־לָנוּ יְהוָה

¹ This is the Frankfurt nusach, and it differs from the version that is typical in Ashkenazic siddurim today: עָרֵב וּבֹקֵר וְאוֹמְרִים פְּעָמִים בְּכָל־יּוֹם.

- חזן: קָשֶׁר תְּפִלִּין הָרָאָה לְעָנּוּ. / תְּמוּנַת יְהוּה לִגְגֹד עֵינָיו.
קהל: רוּצָה בַּעֲמּוֹ עֲנּוּיִם יִפְאָר. / יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהַתְּפָאֵר.
חזן: רֹאשׁ דְּבָרָךְ אֶמֶת. קוֹרֵא מְרֹאשׁ / דּוֹר וָדוֹר. עִם דּוֹרְשֶׁךָ דְּרוֹשׁ.
קהל: שִׁית הַמּוֹן-שִׁירֵי נָא עָלֶיךָ. / וְרִנָּתִי תִקְרַב אֵלֶיךָ.
חזן: תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטָרָת. / וּתְפִלָּתִי תִפּוֹן קִטְרֶת.
קהל: תִּיקַר שִׁירַת-דָּשׁ בְּעֵינֶיךָ. / כְּשִׁיר יוֹשֵׁר עַל-קֶרְבְּנֶיךָ.
חזן: בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מִשְׁבִּיר. / מְחֻלָּל וּמוֹלִיד צְדִיק כְּבִיר.
קהל: וּבִבְרָכָתִי תִנְעֲנַע לִי רֹאשׁ. / וְאוֹתָהּ קַח-לָךְ כְּבָשָׂמִים רֹאשׁ.
חזן וקהל: יִעָרֵב נָא שִׁיחֵי עָלֶיךָ. / כִּי נִפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ.

לָךְ יְהוּה הַגִּדְלָה וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד כִּי כָל
בְּשָׂמִים וּבְאַרְצֵךְ. לָךְ יְהוּה הַמְּמַלְכָה וְהַמְּתַנַּשֵּׂא לְכָל לְרֹאשׁ.
מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת יְהוּה יִשְׁמִיעַ כָּל-תְּהִלָּתוֹ.

In KAJ, the service ends at this point.

Communities which have not yet recited the שִׁיר שֶׁל יוֹם (p. 42), do so at this point.
Other communities may also then recite various other chapters of Tehillim on
special Shabbosos (printed at the end of their respective sections).

Some communities conclude the service with עוֹלָם אֲדִין, on the next page.

In Frankfurt, the following Psalm was recited at this point, but in KAJ it
is recited only on weekdays and Chol HaMoed, and omitted on Shabbos,
Yom Tov, and Yom Kippur.

תהלים פג

שִׁיר מִזְמוֹר לְאַסָּף. אֱלֹהִים אֵל-דָּמִי-לָךְ אֵל-תַּחֲרֹשׁ וְאֵל-תַּשְׁקֹּט
אֵל. כִּי-הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִהְיוּ וּמִשְׁנֵאֶיךָ נִשְׁאוּ רֹאשׁ. עַל-עַמֶּךָ יַעֲרִימוּ
סוֹד וַיִּתְּעֲצּוּ עַל-צַפּוֹנִיךָ. אָמְרוּ לָכּוּ וְנִכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא-יִזְכָּר
שֵׁם-יִשְׂרָאֵל עוֹד. כִּי נִוְעֲצּוּ לֵב יַחֲדוֹ עָלֶיךָ בְּרִית וַיְכַתֵּם. אֲהֲלִי
אָדוֹם וַיִּשְׁמַעֲאֵלִים מוֹאֵב וְהַגָּרִים. גָּבַל וַעֲמֹזֶן וַעֲמָלֶק פָּלְשֶׁת עִם-
יִשְׂבִּי צוּר. גַּם-אֲשׁוּר גִּלְזָה עִם הָיוּ זָרוּעַ לְבִנֵּי-לוֹט סָלָה. עֲשֵׂה-
לָהֶם כְּמִדְּיָן כְּסִיסְרָא כְּבִיבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן. נִשְׁמְדוּ בְּעֵין-דִּדָּאָר הָיוּ

קהל: שְׁבוּ שַׁבַּת אֶל מִכָּל-מְלָאכָתוֹ. וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשַּׁבַּת וְאוֹמַר מְזֻמָּזֵר שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת (טוב להודות ליהוה).¹ לְפִיכָךְ יִפְאָרוּ וַיְבָרְכוּ לֹאֵל כָּל-יִצְוֵרָיו, שָׁבַח יָקָר וְגִדְלָה יִתְּנוּ לֹאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כָּל הַמִּנְחִיל מִנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קִדְשׁ.

חזן: שִׁמְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדֵּשׁ וְזִכְרְךָ מְלִכְנוּ יִתְפָּאֵר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת. תִּתְפָּרֵךְ מוֹשִׁיעֵנו עַל שָׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאֹרֵי אוֹר שְׁעֵשִׂית יִפְאָרוּךְ סֵלָה.

תִּתְפָּרֵךְ צוּרֵנוּ מְלִכְנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לְעַד מְלִכְנוּ, יוֹצֵר מִשְׁרָתִים וְאֲשֶׁר מִשְׁרָתָיו כָּלָם עוֹמְדִים בְּרוֹם עוֹלָם וּמִשְׁמִיעִים בִּירָאָה יָחַד בְּקוֹל דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. כָּלָם אֲהוּבִים כָּלָם בְּרוּרִים כָּלָם גְּבוּרִים וְכָלָם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבִירָאָה רְצוֹן קוֹנֵם. וְכָלָם פּוֹתְחִים אֶת-פִּיהֶם בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמְקַדִּישִׁים וּמְמַלִּיכִים –

קהל: – אֶת-שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא קְדוֹשׁ הוּא.

חזן: וְכָלָם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה וְנוֹתְנִים רְשׁוֹת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנִחַת רוּחַ בְּשִׁפְהַ בְּרוּרָה וּבִנְעִימָה, קִדְשָׁה כָּלָם בְּאַחַד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בִּירָאָה:

קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל-הָאָרֶץ כְּבוֹדּוֹ.

If a *bris miloh* will take place today (and it is not Rosh Chodesh),
continue with אִימָה on p. 695.

On Rosh Chodesh, continue with אלִים, on the facing page.

¹ Most earlier Western Ashkenaz siddurim omit this clause; Baer includes it only in parentheses, while Heidenheim includes it outright.

וְהָאוֹפָנִים וְחִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ
בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֶמֶת שָׂרָפִים
לְעֶמְתָּם מִשְׂבָּחִים וְאוֹמְרִים:

FOR SHABBOS THAT FALLS ON ROSH CHODESH:

(See introduction on p. 645.)

אופן. ע"ס א"ב משולש עד אות יו"ד.

לֵךְ אֱלֹהִים אֱלֹפֵי אֱלֹפִים אוֹמְרִים קְדוֹשׁ
לֵךְ בְּרָקִים בְּרוּאֵי בְּקָרִים אוֹמְרִים בְּרוּךְ
לֵךְ קַהֲלוֹת בִּשְׁבָתוֹת וּבַחֲדָשִׁים אוֹמְרִים קְדוֹשׁ וּבְרוּךְ.

לֵךְ גּוֹעִים גְּדוּדֵי גְבוּהִים אוֹמְרִים קְדוֹשׁ
לֵךְ דּוֹבְבִים דְּמָמָה דָּקָה אוֹמְרִים בְּרוּךְ
לֵךְ קַהֲלוֹת בִּשְׁבָתוֹת וּבַחֲדָשִׁים אוֹמְרִים קְדוֹשׁ וּבְרוּךְ.

לֵךְ הוֹמִים הוֹמֵי תְמָלָה אוֹמְרִים קְדוֹשׁ
לֵךְ וְעוֹדִים וְעוֹדֵי נְתִיקִים אוֹמְרִים בְּרוּךְ
לֵךְ קַהֲלוֹת בִּשְׁבָתוֹת וּבַחֲדָשִׁים אוֹמְרִים קְדוֹשׁ וּבְרוּךְ.

לֵךְ זוֹעָקִים זָבִי זְבוּלִים אוֹמְרִים קְדוֹשׁ
לֵךְ חָלִים חֲלֵי תִשְׁמָלִים אוֹמְרִים בְּרוּךְ
לֵךְ קַהֲלוֹת בִּשְׁבָתוֹת וּבַחֲדָשִׁים אוֹמְרִים קְדוֹשׁ וּבְרוּךְ.

לֵךְ טָסִים טַפְסָרֵי טְפוּחִים אוֹמְרִים קְדוֹשׁ
לֵךְ יִקְרְאוּן יִדְדוֹן יִדְדוֹן אוֹמְרִים בְּרוּךְ
לֵךְ קַהֲלוֹת בִּשְׁבָתוֹת וּבַחֲדָשִׁים אוֹמְרִים קְדוֹשׁ וּבְרוּךְ.

וְהַחִיּוֹת יִשְׁוֹרְרוּ / וּבְרוּבִים יִפְאָרוּ
וּשְׂרָפִים יִרְנוּ / וְאַרְאֲלִים יִבְרָכוּ
פָּנֵי כָל־חַיָּה וְאוֹפֵן וּבְרוּב לְעֶמֶת שָׂרָפִים
לְעֶמְתָּם מִשְׂבָּחִים וְאוֹמְרִים:

בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְקוֹמוֹ.

לְאֵל בְּרוּךְ נְעִימוֹת יִתְּנֵנוּ, לְמַלְךְ אֵל חַי וְקַיִם זְמִירוֹת יֹאמְרוּ
וְתִשְׁבְּחוּת יִשְׁמְיעֵנוּ. כִּי הוּא לְבָדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה תְּחִלּוֹת
בְּעַל מַלְחָמוֹת זֹרֵעַ צְדָקוֹת מְצַמִּיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרָא רְפוּאוֹת
נוֹרָא תְּהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת; הַמְחִיד בְּטוּבוֹ בְּכָל-יוֹם
תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, כְּאֲמֹר: לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים, כִּי
לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.

מאורה. חתום שלמה בראשי החרוזים.

שְׁנֵי זֵיתִים / נִכְרְתִים / בְּגֵן נָעוּל יִצְהִירוּ
לְרֹאשׁ קִהְתִּים / וְאַפְרָתִים / שְׁתֵּי עֲטֹרוֹת יִכְתִּירוּ
וְעַל¹ מְנוֹרָה / הַטְּהוֹרָה / כְּמוֹ נִרוֹת יִזְהִירוּ
הֵן בַּמַּחֲנֶה² / אֵל מוֹל פְּנֵי / הַמְּנוֹרָה יֹאִירוּ.
לְבֵן אַפְרָת / צִיץ נִכְרָת / אֲשֶׁר הָיָה כְּצִיץ נוֹבֵל
לְבֵן הַמִּשַּׁח / אֲשֶׁר הוֹשַׁח / כְּמוֹ אֲנִיָּה בְּלִי חוּבֵל
זְכוֹר מִרְאָה / אֲשֶׁר רָאָה / זִכְרֶיהָ בְּעִיר בָּבֶל
כְּמוֹ זִכְרָתָם / וְהוֹשַׁעְתָּם / אֲזִי עַל יַד זֶרְבָבֶל
זְכוֹר זֶרַעַם / לְהוֹשִׁיעֵם / וְגַם תִּקְרָא שְׁנַת יוֹבֵל

שני זיתים – This *piyut* is written by Shlomo Ibn Gabirol, an eleventh century Spanish *payton*. Inserting a *piyut* into this section of the *berochah* was quite common in Spain, but unheard of in Ashkenaz (indeed, in Western Ashkenaz, this is the only *piyut* of this type for the entire year). This *piyut* is a poetic play on today's *haftarah*, in which Zecharia has a vision of the *Menorah* burning in the third *Beis HaMikdash*. We say that we are currently missing the *Menorah* and pray that it will soon be returned to us. (In KAJ and many other communities, this *piyut* is sung by the congregation.)

1 All manuscripts and many printed editions read מוֹל, which is the original text. (See supplemental note 2, at the end of the volume.)

2 This vocalization follows Heidenheim and Baer, and is sung at KAJ. However, the meter requires בַּמַּחֲנֶה, which is the original vocalization.

אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה, בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. הֵאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי
עָנִיתִי מְאֹד. אֲנִי אֲמַרְתִּי בְּחַפְזִי, כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב.

מִה־אָשִׁיב לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹתַי עָלַי. כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֲשָׂא
וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא. נִדְרֵי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם, נִגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ.
יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה, הַמְּוֹתָה לַחֲסִידָיו. אָנָּה יְהוָה כִּי אֲנִי עַבְדְּךָ,
אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתְךָ פְּתַחְתָּ לְמוֹסְרִי. לֵךְ־אֲזַבַּח זֶבַח תּוֹדָה,
וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא. נִדְרֵי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם, נִגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ.
בַּחֲצֹרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַם, הִלְלוּ־יָהּ.

הִלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם, שִׁבְחוּהוּ כָל־הָאֲמִים. כִּי גֹבֵר עָלֵינוּ
חֲסִדּוֹ וְאֲמַת־יְהוָה לְעוֹלָם, הִלְלוּ־יָהּ.

חזון: הודו ליהוה כי טוב, כי לעולם חסדו.

קהל: הודו ליהוה כי טוב, כי לעולם חסדו.

חזון: יאמר נא ישראל, כי לעולם חסדו.

קהל: הודו ליהוה כי טוב, כי לעולם חסדו.

חזון: יאמרו נא בית־אֶהֱרֹן, כי לעולם חסדו.

קהל: הודו ליהוה כי טוב, כי לעולם חסדו.

חזון: יאמרו נא יִרְאֵי יְהוָה, כי לעולם חסדו.

קהל: הודו ליהוה כי טוב, כי לעולם חסדו.

O God, if I am your servant, then I am as the son of your maidservant, the one whom You released from bondage. This means that the generation ready for redemption now realizes that, whatever abilities or chastity it possesses for the call to this new future, it owes to the generations of the past who faithfully persevered in their service of God as "His maidservant" through trial and tribulation and who became the true mother of the new generation of the future by passing on to their descendants all that is noble and true. The whole Jewish past is אמתך and I am אמתך בן.

אֲדֹנֵי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹדוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹתָהֶם אֱלֹהֵי יִצְחָק
וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים
וְקָנָה הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת וּמַבִּיא גּוֹאֵל לְבָנָי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ
בְּאַהֲבָה. מְלֶכֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן.

מִסוּד חֲכָמִים וְנִבּוֹנִים
וּמְלָמֵד דָּעַת מְבִינִים
אֶפְתָּחָה פִּי בְּשִׁיר וִרְנָנִים
לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פָּנֵי שׁוֹכֵן מַעֲוֹנִים.

פיוט א: מגן. ע"ס א"ב.

אֲזִי מֵאֲזֵי זְמוֹת בְּכָל פֶּעַל
בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקָל כָּל לֶךְ לְהַעֲלֵ
נִדְתָּ בְּכֵן לְמַשׁוֹי מִמִּי שָׁעַל
דָּעַת מִפְקָד יָפִי פַעֲמֵי נָעַל.

הַעֲלֵ הַמִּירוֹ כְּבוֹד רָע בְּבַעַל
וְ"זֶה" לֹא זֶה פָּצַחוּ בְּמַעַל
זָנְחוּ בַחֲרוֹן אַף וְנִגְנַף וְנָעַל
חָל בַּעֲדָם חָבֵר וְהִצָּרִי תַעַל.

טָרַח מִשְׁאָם הִנֵּד לוֹ שְׂאֵת
יִשְׂרָם לְהַלִּיץ תְּלוֹי רֹאשׁ לְשֵׁאֵת

מסוד – The Chazzon recites these lines before the beginning of every *Kedushta*, which serve as an introduction to the recital of praise of God.

אֲזִי מֵאֲזֵי – This first *piyut* says that God had determined the creation of every being before He created the world. It then continues that the *mitzvah* of giving the half-*shekel* serves to atone for the sin of the golden calf.

לְמִי נִדָּה חֲטָאת הוּא: וְכִבֹּס הָאֵסֶף אֶת־אֶפֶר הַפָּרָה אֶת־
בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיָּתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגֵר הַגֵּר
בְּתוֹכָם לַחֲקֹת עוֹלָם: הַנִּגַּע בָּמֶת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים: הוּא יִתְחַטֵּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
יִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא
יִטְהַר: כָּל־הַנִּגַּע בָּמֶת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא
אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי
נִדָּה לֹא־זָרֵק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמֵאתוּ בּוֹ: זֹאת הַתּוֹרָה
אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֹהֶל
יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים: וְכָל כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמִּיד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא: וְכָל אֲשֶׁר־יָנַע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחִלְל־חֶרֶב
אוֹ בָּמֶת אוֹ־בַעֲצָם אָדָם אוֹ בְּקֶבֶר יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים: וְלִקְחוּ
לְטָמֵא מִעֵפֶר שְׂרָפַת הַחֲטָאת וְנָתַן עָלָיו מִיָּם חַיִּים אֶל־כְּלִי:
וְלָקַח אֶזּוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר וְהִזָּה עַל־הָאֹהֶל וְעַל־
כָּל־הַכֵּלִים וְעַל־הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ־שָׁם וְעַל־הַנִּגַּע בַּעֲצָם אוֹ

רש"י

למי נדה. למי הזיה כמו וידו אבן צי (איכה ג). לידות את קרנות הגוים (זכריה ג) לשון זריקה.
חטאת הוא. לשון חטוי כפשוטו. ולפי הלכותיו, קראה הכתוב חטאת לומר שהיא כקדשים
להאסר בהנאה. הוא יתחטא זו. באפר הפרה (ס"א הזה). צמת צנפ. צנפ.
ואיזה מת של נפש האדם להוציא נפש צהמה שאין טומאתה נריכה הזאה.
דבר אחר, צנפ. זו רביעית דם (חולין עז). את משכן ה' טמא. אם נכנס לעזרה
אפילו בטבילה בלא הזאת שלישי ושביעי. עוד טמאתו זו. אף על פי שטבל.
כל הצא אל האהל. בעוד שהמת בחייו. וכל כלי פחות. בכלי חרס הכתוב מדבר,
שאינו מקבל טומאה מגבו אלא מחוכו, לפיכך אם אין מגופת צמידו פתולה עליו יפה
בחדור טמא הוא, הא אם יש צמיד פתיל עליו טהור (ספרי). פתיל. לשון מחובר בלשון עברי
וכן נפתולי אלהים נפתלי (בראשית ל) נחצרת עס אחותי. על פני השדה. רבותינו
דרשו לרבות גולל ודופק. ופשוטו, על פני השדה, שאין שם אהל, מטמא המת שם בנגיעה.

סגמריז	יַעֲזֵז מְחַרֵּף לְנוֹפֵף אוֹוֵי הוֹבֶשֶׁת פִּנְרִיו בְּלִילָה.
	פָּרַע בֵּל וּמַצְבוֹ בְּאִישׁוֹן לִילָה.
דניאל	לְאִישׁ חֲמֻדוֹת נִגְלָה רָז חֲזוֹת לִילָה.
	וַיְהִי בַחֲצֵי תַלְיָלָה.
גלשאר	מִשְׁתַּכֵּר בְּכָלִי קָדֵשׁ נִהְרַג בּוֹ בְּלִילָה.
	נוֹשֵׁעַ מִבוֹר אֲרִיּוֹת פּוֹתֵר בְּעִתּוֹתֵי לִילָה.
המן	שִׁנְאָה נֶטֶר אֲנִי וְכָתֵב סִפָּרִים בְּלִילָה.
	וַיְהִי בַחֲצֵי תַלְיָלָה.
	עוֹרֶרֶת נִצְחָד עָלָיו בְּנֶדֶד שְׁנַת לִילָה.
	פּוֹרָה תִּדְרוֹךְ לְשֹׁמֵר מַה־ מְלִילָה. אָדוּס לַעֲמִיד לִצַּח
	צָרַח כְּשֹׁמֵר וְשָׁח: אֶתָּה בָּקֵר וְגַם לִילָה.
	וַיְהִי בַחֲצֵי תַלְיָלָה.
	חֲזוֹן: קָרַב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה.
	רָם הוֹדַע כִּי לֵךְ יוֹם אֵף לֵךְ לִילָה.
	שְׁמָרִים הַפְּקֵד לְעִירָךְ כָּל־הַיּוֹם וְכָל־תַּלְיָלָה.
	תָּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֲשֶׁכֶת לִילָה.
	וַיְהִי בַחֲצֵי תַלְיָלָה.

Some communities – but not KAJ – continue immediately with קדושה (p. 483).
 They will instead recite this following *piyut* in Musof (before במנוחתינו).

סדר הלכות. ע"ס א"ב כפול.
 אָדִיר דֵּר מְתוּחִים / בְּחֻסֵּד כָּל מְלָחִים
 אֲנִי אֲנִקֵּת אֲנִיחִים / וְהוֹצִיאָם מִבֵּין תְּחוּחִים.
 אֲזִי בְּרַב חֲמֻלָּתוֹ / רָד מִמַּעוֹן דִּירָתוֹ
 וּפָדָה מִפֶּרֶךְ אִימָתוֹ / וְכִנֵּם תָּכֵל נִחְלָתוֹ.

אָדִיר דֵּר – This *piyut* is not part of this *Kerovo*, but rather it is an anonymous *piyut* of unknown origin. Indeed, some Western Ashkenazic communities recite it in Musof (before במנוחתינו) and in the Greek Romaniote rite it was recited as a *Yotzer*. It discusses many *halochos* of preparing for Pesach and is cited by Tosafos in *Zevachim* 95b.

<p>עַל־הָרָאוֹשׁוֹנִים עַל־הָאֲחֵרוֹנִים דְּבַר טוֹב וְקִיָּם לְעוֹלָם וָעֶד. אִמָּת וְאִמּוֹנָה חֶק וְלֹא יַעֲבֹר. אִמָּת שְׁאֵתָהּ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מִלְּכֵנוּ מִלְּךְ אֲבוֹתֵינוּ, גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ, יוֹצֵרנוּ צוֹר יִשְׁוּעֵתָנוּ, פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מִעוֹלָם שְׁמֶךָ, אֵין אֱלֹהִים זולָתָךְ.</p>	<p>אֵתָהּ הוּא מִלְּכֵנוּ; אֵתָהּ מִלְּךְ אֲבוֹתֵינוּ אֵתָהּ. לְמַעַן שְׁמֶךָ מִהֵר לְנַאֲלָנוּ כְּאֲשֶׁר נֶאֱלָתָ¹ אֶת־אֲבוֹתֵינוּ. אִמָּת מִעוֹלָם שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל עֲלֵינוּ נִקְרָא בְּאֵתָהּ אֵין אֱלֹהִים זולָתָךְ.</p>
---	---

זולת. ע"ס א"ב ובסוף חתום בנימין.

אֱלֹהִים אֶל־דְּמִי לָךְ אֶל־תִּשְׁקֹט וְתַחֲרַשׁ
 בְּעֵד גְּנוֹה הִיכָלְךָ כִּי נִהְרָס וְנִחָרַשׁ
 גּוֹיִם יִרְשׁוּהוּ כְּכֵן רָאוּי לִירֶשׁ
 דָּם עֲבָרֶיךָ שְׂפָכוּ וְדָרוּשׁ לֹא נִדְרַשׁ.

אֱלֹהִים אֶל דְּמִי ❦ – This *piyut* is signed Binyomin, usually assumed to be Binyomin ben Zerach, who probably lived in southern Italy in the eleventh century. He also wrote, among other things, the *Yotzer* and *Zulas* that we recited on *Shabbos HaGodol*, and the *Lecho Eilim* *piyut* of *Rosh Chodesh*. We complain to God that the non-Jews are terrible to us: they have killed us and destroyed the *Beis HaMikdash*.

(While we are fortunate to live in peace with many of our neighbors and are certainly not referring to them, there still exist today many non-Jews in other lands who openly profess their hatred.)

We conclude that we can't bear this exile for any longer, and therefore beseech God to redeem us, build the *Beis HaMikdash*, and to completely restore the Temple service. This fits directly into the context of this *berocho*, whose main theme is redemption.

Even though we recite this *piyut* in *Iyot* to commemorate the Crusades, Binyomin ben Zerach lived before the Crusades, so he must have written about decrees against the Jewish people in general.

¹ כְּנֶאֱלָתָּה follows Heidenheim and Baer. Older texts read כְּאֲשֶׁר נֶאֱלָתָּה.

The following prayers are *Yizkor*, in memory of various deceased people. (Unlike in Eastern European communities where *Yizkor* was traditionally recited on certain days of Yom Tov, in Southern Germany it was recited specifically on the Shabbosos before Shovuos and Tish'o B'Av.)

1. In memory of the rabbis of Europe and our relatives there (over a thousand years of Jewish life).

אל מִלֵּא רַחֲמִים / שׁוֹכֵן בְּמְרוֹמִים
הַמַּצֵּא מְנוּחָה נְכוֹנָה / עַל כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה
בְּמַעֲלוֹת קְדוּשִׁים וְטְהוּרִים / כְּזֹהֵר הָרָקִיעַ מִזְהִירִים
אֶת־נַשְׁמוֹת מוֹרְיָנוּ וְרַבֵּינוּ הַנְּאֻנִּים וְהַצַּדִּיקִים
בְּאַרְצוֹת אֵיירָפּא, וְאֶת־נַשְׁמוֹת כָּל־קְרוֹבֵינוּ וְאַחֵינוּ
שֶׁהָלְכוּ לְעוֹלָמָם, בְּגֵן עֵדֶן תְּהִיָּה מְנוּחָתָם
וּבַעַל הָרַחֲמִים / יִסְתִּירֵם בְּסֶתֶר כַּנְפָיו לְעוֹלָמִים
וְיִצְרָר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים אֶת־נַשְׁמָתָם / יְהוּה הוּא נִחַלָתָם
וְיִגְוִיחוּ עַל־מִשְׁכָּבָם בְּשָׁלוֹם
וְנֹאמַר: אָמֵן.

2. In memory of the victims of the Holocaust of the 1930s-1940s, including a list of many of the occupied countries.

אל מִלֵּא רַחֲמִים / דִּין אֱלֹמְנוֹת וְאָבִי יְתוֹמִים
אל נָא תַחֲשֶׁה וְתַתְּאֲפֵק לְדָם יִשְׂרָאֵל שְׁנִשְׁפָּךְ כַּמִּים
תֵּן מְנוּחָה נְכוֹנָה / עַל כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה
בְּמַעֲלוֹת קְדוּשִׁים וְטְהוּרִים / כְּזֹהֵר הָרָקִיעַ מִזְהִירִים
אֶת־נַשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל יוֹתֵר מִשָּׁשָׁה אֲלָפֵי אֲלָפִים
יִשְׂרָאֵל, אֲנָשִׁים וְנָשִׁים יְלָדִים וְיִלְדוֹת, שְׁנֵהָרְגוּ
וְשֵׁנִשְׁחָטוּ וְשֵׁנִשְׁרָפוּ וְשֵׁנִשְׁטָבְעוּ וְשֵׁנִשְׁחָנְקוּ וְשֵׁנִשְׁקַבְּרוּ
חַיִּים

החזון לבדו אומר: נַעֲרִיצָךְ וְנִקְדִּישָׁךְ כְּסֹד שְׁמִי שְׂרָפִי קָדֹשׁ, הַמְקַדִּישִׁים שְׁמִי בְּקָדֹשׁ, כְּכַתוּב עַל־יַד נְבִיאָךְ: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר:

קהל: קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדּוֹ.

קהל ואח"כ חזן: כְּבוֹדּוֹ מְלֹא עוֹלָם, מְשַׁרְתּוֹ שׂוֹאֲלִים זֶה לְזֶה אֵיזָה מְקוֹם כְּבוֹדּוֹ. לְעַמָּתָם בְּרוּךְ יֵאמְרוּ:

קהל: בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְקוֹמוֹ.

קהל ואח"כ חזן: מִמְקוֹמוֹ הוּא יִפֵּן בְּרַחֲמִים וַיַּחֵן עִם הַמְּנַחֲדִים שְׁמוֹ עָרַב וַבִּקֵּר בְּכָל־יּוֹם תְּמִיד. פַּעַמִּים בְּאַהֲבָה שָׁמַע אוֹמְרִים:

קהל: שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד.

קהל ואח"כ חזן: אֶחָד¹ הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מְלַכְנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ, וְהוּא יִשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שְׁנִית לַעֲיָנִי כָל־חַי: לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים.

קהל: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם.

אֱלֹהֵיכֶם יִזְרִיחַ שְׁמִשׁוֹ שְׁבַע־תִּים בְּגִבּוֹרָתוֹ

הִיָּרַח בְּהַתְּחַדְּשׁוֹ כְּשִׁמְשׁ זְרִיחָתוֹ

וְהַתְּחַדְּשׁ בְּהַתְּקַדְּשׁוֹ לַחֲדָשׁ פְּפָרָתוֹ

יָת תִּיּוֹם לְשִׁמְשׁוֹ תְּחִלָּתוֹ קְדֻשָּׁת שְׁכִינָתוֹ

מִדִּי־חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדִּי שְׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ.

חזן: וּבְדַבְּרֵי קְדֻשָּׁךְ כְּכַתוּב לֵאמֹר:

קהל: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר תִּלְלוּ־יָהּ.

והחזן ממשיך לבדו: לְדֹר וָדֹר נִגִּיד נִדְלָךְ וּלְנִצָּחַת נִצָּחִים

קְדֻשָּׁתךָ נִקְדִּישׁ, וְשִׁבְחָךְ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי

אֵל מְלֹךְ נָדוּל וְקָדוֹשׁ אֲתָת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ.

☞ The Western Ashkenazic rite recites this *piyut*, signed חזק חזק, whenever *Rosh Chodesh* falls on Shabbos. We pray for the ultimate redemption, at which point the moon will no longer be small, but will rather be large and bright like the sun. We also pray that this *Rosh Chodesh* should serve as an atonement for our sins.

1 See footnote 1 on p. 56.

בְּרַכְתְּךָ תִּנָּה לַחֲבִיבִים בָּנִים
בְּתַתְּךָ לִי גְלוּת מִים יְשׁוּעָה מִמַּעַיִנִים —
בְּשִׁמְחָה שְׁלֵמָה יִשְׁמְחוּ יוֹנִידָךְ בְּחַתּוּנִים
דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים. (תהלים צב:טו)

וְרַעֲנָנִים כְּשֵׁתְלִי זֵיתִים וּלְאַרְצָם יָקוּוּ
וְאוֹיְבֶיךָ חָרַב יַחֲרִבוּ —
וְעַד לְבִנְיָךְ וַיַּעֲדוּ בָּאִיִּם וַיַּחֲוּ
כָּל־הַגּוֹיִם כָּאֵין נִגְדּוּ מֵאַפָּס וְתָהוּ נִחָשְׁבוּ. (ישעיה מ:יז)

נִחָשְׁבוּ כַּבְּהֶמָה נִטְמוּ בְּעֵינֶיכֶם
נִתּוּנִים תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם —
נִטְוִלִי בְּקֶסַע עֲבוּר אַתֶּם וּבְנֵיכֶם
וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם. (יחזקאל לו:כד)

אֶתְכֶם לְבִבְכֶם אֶמּוּל מַעַרְלַתְכֶם
אֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקֶרְבְּכֶם —
אֶכּוּל וְשָׂבֹעַ וְהִלֵּלְתֶם עַל אֲרָצְכֶם
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם. (שמות טז:ז)

כְּכַתוּב: וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. (דברים ח:י)
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל־הָאָרֶץ וְעַל־הַמָּזוֹן.

רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל־יְרוּשָׁלַם עִירְךָ
וְעַל־צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְעַל־מְלָכּוֹת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל־
הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ.

אֶת-אֶסְתֵּר
 נָלַךְ מִמַּסְתִּיר לְגֹאֵל
 גֹּי כְנוּאֵשׁ מִלְּהַנָּאֵל
 גִּזְזָר אִם אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל
 נָלַךְ מִיִּשְׁפָּה תְבִנִית הַגֹּאֵל
 נָשׁ כָּאֵח לְצָרָה לְצַחֲצַח הַגֹּאֵל
 עִיר וְקִדִּישׁ לְתַקְדִּישׁ אָאֵל.
 חוּן:
 מִלְּפָנֶי
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ.

אַתָּה חוּנֵן לְאָדָם דַּעַת, וּמִלְמַד לְאִגֻּזֵּשׁ בִּינָה. חֲנֻנִי מֵאַתָּה בִּינָה דַּעַת וְהַשְׁכֵּל.

מַכְל-
 דִּזְרוּ בֶן לְהַתְבֹּנֵן
 דַּעַת מֵאִי־זֶה חֲטָא צָג צָר שׁוֹנֵן
 דְּבִרְת אָב כְּזֹכֵר אוֹיֵן
 דִּלְתִי צוּר כְּנִסָּה דְּפִק וְחֵינֵן
 דִּנְגְלִים לְשִׁלְשׁ תַּעֲזֵן וּלְחֵינֵן
 זַעֲקָם בֶּן דַּעַת חוּנֵן.
 חוּן:
 הַמְּלִךְ
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה חוּנֵן תַּדַּעַת.

הַשִּׁיבֵנו אֲבִינוּ לְתוֹרַתְךָ, וְקַרְבָּנוּ מִלְּכָנוּ לְעִבּוּדְךָ, וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ.

God took Esther out of hiding so that she could redeem the Jewish people; since there was no other redeemer, God appointed one from the tribe of Binyomin. Mordechai brought about the redemption in order to sanctify God's name.

Mordechai tried to understand why the Jewish people were deserving of such a punishment, and a three day fast was declared to cry out before God.

מזל אייר שור

רֵץ שְׁנֵי כְּאֶמֶן / וּבִירוֹ זְכוּת מֶן
וְרֵץ אֶל-שׁוֹר מְזֻמֵּן / וַיִּתְּלוּ אֶת-הֶמֶן.

מזל סיון תאומים

שְׁלִישֵׁי שָׁמֶר / מֵתָן דָּת בְּמִשְׁמֹר
וּכְתָאוּמֵי תָמָר / הִדָּס וּמָר תָּמָר.

מזל תמוז סרטן

תַּמּוּז חֵן לְשָׁמַיִם / בְּלִי קוֹם צָרָה פְּעָמַיִם
וּסְרָטָן גָּדֹל בְּמַיִם / הָעִיר צָדֵק מְשׁוּי מַמַּיִם.

חתום ראשי החרוזים אלעזר בירבי קליר.

מזל אב אריה

אֶמֶל וְרִבְדָּ / חֲמִישֵׁי כְּהֶנְבֵּד
דִּי בִי סוּבְדָּ / אַרְיֵה מְסַבְדָּ.

מזל אלול בתולה

לְעֶשׂוֹר בְּהֶמָּה / שְׁשֵׁי הֶמָּה
וּמִבְתוּלָה הוֹמָה / שִׁבְדָּ חֲמָה.

עֲלָצוּ עֲלוֹת בְּסָגֹל / רָע וְכַפּוֹר וְרָגֹל
וְנוֹסֵף מְנוּחַ רָגֹל / לְמַרְבְּעֵי דָגֹל.

מזל תשרי מאזנים

זְכוּת סָר מֵרַע / בְּמֵאזְנֵי צָדֵק הִכְרַע
וְהִזְכֵּר לְהַפְרַע / מִהֶמֶן הָרַע.

רָאָה בְּיָרֵחַ בּוֹל / כִּי בּוֹ רָד מְבוֹל
וְלֹא יָדַע כִּי קֵץ זְבוֹל / בְּאֵבוֹ סְבוֹל.

מזל מרחשון עקרב

בּוֹ תָר לְקָרֵב / לְעוֹרֵר בְּיוֹם קָרֵב
וַיּוֹשֵׁב עַל-עֶקְרֵב / עֶקְצוֹ כְּעֶקְרֵב.

יָסוּד הֵיכַל קָדֵשׁ / חֲנוּךְ מְנוֹרַת קָדֵשׁ
תְּשִׁיעֵי תַחֲדָשׁ / הִזְכֵּר לְאַנְשֵׁי קָדֵשׁ.

מזל כסלו קשת

רָע פָּרַשׁ רִשְׁתּוֹ / וְנִהְיִתָּה לְבִשְׁתּוֹ
כִּי בְּאִיתָן קִשְׁתּוֹ / נִשְׁבְּרָה קִשְׁיוֹתוֹ.

The *piyutim* for *Shabbos Nissu'in* were recited in early Ashkenaz, as mentioned by *Maharil* (Hilchos Nissu'in 9). They appear in all early printings of the *piyutim*, and they are found in *machzorim* printed as late as 1823. However, they are not found in Baer's *Avodas Yisroel Siddur* (except the *Eloheichem*), and they are also not recited in KAJ. Nevertheless, we have printed them here for the interest of the reader, and also for communities which may still recite them. (From the *Maharil* and most early sources, it appears that these *piyutim* were recited on the *Shabbos* immediately following the wedding; however, there is some evidence that in later centuries, they were recited on a *Shabbos Aufruf*, immediately preceding the wedding.)

חזן: יחדו בשיר מעלות על אור נגזרים
עמי במקלות ברכו אלהים
ישאו בני אל חי אל אל ברכה
שמם לאור נתן, ברא חשכה
חמל ברוב חסדיו נפש פרוכה
יאמרו עלי ככה: ברוך אלהים
עמי, במקלות ברכו אלהים.

קהל: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם
ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים
הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא
אחרון ומבלעדיו אין אלהים. סלו לרכב
בערבות ביה שמו ועלו לפניו. ושמו
מרום על כל ברכה ותהלה. ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד. יהי שם יהוה
מברך מעתה ועד עולם.

חזן: ברכו את יהוה
המברך.

קהל: ברוך יהוה המברך לעולם ועד.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חשך
עשה שלום ובורא את הכל.
אור עולם באוצר חיים / אורת מאפל אמר ניהי.

☞ This *piyut*, called a “*Reshus for Borachu*,” is recited immediately before *Borachu*, something very unusual in Ashkenaz, although fairly common in other rites. We describe that, with song and praise, the Jewish people are about to bless God with the recitation of *Borachu*.

– *Minhag Ashkenaz* adds this line whenever we recite a *Yotzer-piyut* — as is the case this *Shabbos*.